

Ustavni sud Republike Srpske, na osnovu člana 115. Ustava Republike Srpske, člana 40. stav 5. i člana 61. stav 1. tačka g) Zakona o Ustavnom sudu Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 104/11 i 92/12), na sjednici održanoj 30. marta 2022. godine, d o n i o j e

R J E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za ocjenjivanje ustavnosti člana 53. stav 4. Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 53/12, 91/17, 66/18 i 15/21).

O b r a z l o ž e n j e

Zajednička advokatska kancelarija Kremenović i Mikanović iz Banjaluke dala je Ustavnom sudu Republike Srpske inicijativu za ocjenjivanje ustavnosti člana 53. stav 4. Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 53/12, 91/17, 66/18 i 15/21). U inicijativi se navodi da je osporena odredba člana 53. stav 4. Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske u suprotnosti sa članovima 19. i 108. Ustava Republike Srpske. Po mišljenju davaoca inicijative propisivanjem kao u osporenoj zakonskoj odredbi, osumnjičenom, odnosno optuženom, je uskraćeno pravo da sam bira branioca po službenoj dužnosti, a koje pravo je, kako se navodi, garantovano članom 19. Ustava. Takođe se navodi da optuženi ima pravo da sam bira branioca koji će ga braniti u postupku, jer se izbor branioca temelji na povjerenju koje optuženi ima prema braniocu, a ne samo na formi da optuženi ima branioca. Zbog navedenog davaoci inicijative smatraju da je osporeno zakonsko rješenje u suprotnosti sa Ustavom Republike Srpske, jer je istim, kako se navodi, prekršeno Ustavom garantovano pravo na slobodan izbor branioca, kao i načelo ustavnosti.

U odgovoru na inicijativu koji je Sudu dostavila Narodna skupština Republike Srpske osporavaju se navodi inicijative o nesaglasnosti osporene zakonske odredbe sa članom 19. Ustava Republike Srpske. U odgovoru se ističe da se osporenom odredbom upravo štiti Ustavom zajamčeno pravo na odbranu, gdje se optuženom, odnosno osumnjičenom, u situaciji kada isti sam ne izabere branioca, branilac postavlja od strane predsjednika suda, a sve kako bi se osumnjičenom, odnosno optuženom, obezbijedilo pravo na odbranu, štiteći pravo osumnjičenog, odnosno optuženog da sam izabere branioca, gdje do izbora od strane predsjednika nadležnog suda dolazi samo u situaciji ako osumnjičeni, odnosno optuženi, sam ne izabere branioca. Takođe se navodi da Ustav Republike Srpske nijednom svojom rečenicom, članom i sl. ne propisuje pravo osumnjičenog, odnosno optuženog, ili bilo kojeg drugog lica na pravo na izbor branioca po službenoj dužnosti, kako to predstavljaju davaoci inicijative, nego, naprotiv, član 19. Ustava garantuje pravo na slobodan izbor branioca, a koje pravo je zagarantovano i osporenim zakonskom odredbom, koja propisuje način postavljanja branioca u situaciji kada istog ne izabere sam osumnjičeni, odnosno optuženi. U odgovoru na inicijativu se navodi da davaoci inicijative usljed ličnog nezadovoljstva određenim zakonskim rješenjem preusko i proizvoljno tumače Ustav i Zakon koji se osporava. Takođe se navodi da je zakonodavac, donoseći predmetni Zakon, ostao u granicama Ustavom zajamčenih ovlašćenja, te da nije u nadležnosti Ustavnog suda da preispituje cjelishodnost određenog zakonskog rješenja, niti da cijeni stanovište zakonodavca kada je u pitanju postojanje/nepostojanje opšteg interesa za usvajanje određenog zakonodavstva.

Osporenim članom 53. stav 4. Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 53/12, 91/17, 66/18 i 15/21) je propisano: „Ako osumnjičeni, odnosno optuženi, u slučajevima obavezne odbrane ne uzme sam branioca ili branioca ne

angažuju lica iz člana 47. stav 3. ovog zakona, predsjednik nadležnog suda postaviće mu branioca za dalji tok krivičnog postupka do pravosnažnosti presude, a ako je izrečena kazna doživotnog zatvora i za postupak po vanrednim pravnim lijekovima. Kada se optuženom postavi branilac poslije potvrđivanja optužnice, o tome će optuženi biti obaviješten zajedno sa dostavljanjem optužnice. Ako optuženi u slučaju obavezne odbrane ostane bez branioca u toku postupka, a sam ne uzme drugog branioca, predsjednik suda pred kojim se vodi postupak postaviće mu branioca.“

Prilikom ocjenjivanja ustavnosti osporenog člana 53. stav 4. Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 53/12, 91/17, 66/18 i 15/21) Sud je imao u vidu da je Ustavom Republike Srpske utvrđeno: da su građani Republike ravnopravni u slobodama, pravima i dužnostima i da uživaju istu pravnu zaštitu bez obzira na rasu, pol, jezik, nacionalnu pripadnost, vjeroispovijest, socijalno porijeklo, rođenje, obrazovanje, imovno stanje, političko i drugo uvjerenje, društveni položaj ili drugo lično svojstvo (član 10); da je zajamčeno pravo na odbranu, da se jamči pravo na slobodan izbor branioca i nesmetano opštenje sa njim (član 19. stav 1. i 2); da Republika uređuje i obezbjeđuje ostvarivanje i zaštitu ljudskih prava i sloboda, organizaciju, nadležnosti i rad državnih organa (tačke 5. i 10. Amandmana XXXII na Ustav, kojim je zamijenjen član 68. Ustava); da Narodna skupština donosi zakone, druge propise i opšte akte (član 70. stav 1. tačka 2); da se osnivanje, nadležnost, organizacija i postupak pred sudovima utvrđuju zakonom (član 122).

Takođe, Sud je imao u vidu da se Zakonom o krivičnom postupku Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 53/12, 91/17, 66/18 i 15/21) uređuju pravila krivičnog postupka po kojima su dužni da postupaju sudovi, javni tužilac i drugi učesnici u krivičnom postupku predviđeni ovim zakonom, kada postupaju u krivičnim stvarima (član 1). Relevantnim odredbama ovog zakona je propisano: da osumnjičeni, odnosno optuženi, ima pravo da se brani sam ili uz stručnu pomoć branioca koga sam izabere, a ako osumnjičeni, odnosno optuženi, sam ne uzme branioca, postaviće mu se branilac kada je to određeno ovim zakonom (član 7. st. 1. i 2); da ukoliko osumnjičeni, odnosno optuženi, sam ne uzme branioca, osumnjičenom, odnosno optuženom, osim ako se on tome izričito ne protivi, mogu branioca uzeti njegov zakonski zastupnik, bračni, odnosno vanbračni drug, krvni srodnik u pravoj liniji do bilo kog stepena, usvojilac, usvojenik, brat, sestra ili hranilac (član 47. stav 3); da osumnjičeni, odnosno optuženi, mora imati branioca već prilikom prvog ispitivanja ako je nijem ili gluv ili ako je osumnjičen za krivično djelo za koje se može izreći kazna doživotnog zatvora, kao i prilikom izjašnjenja o prijedlogu za određivanje pritvora, sve dok pritvor traje (član 53. st. 1. i 2); da nakon podizanja optužnice za krivično djelo za koje se može izreći kazna od deset godina zatvora ili teža kazna, optuženi mora imati branioca u vrijeme dostavljanja optužnice (član 53. stav 3); da umjesto postavljenog branioca, osumnjičeni, odnosno optuženi, može sam uzeti drugog branioca. U tom slučaju razriješiće se postavljeni branilac (član 57. stav 1); da predsjednik nadležnog suda, može na zahtjev osumnjičenog, odnosno optuženog, ili uz njegov pristanak razriješiti postavljenog branioca koji neodgovorno vrši svoju dužnost. Umjesto razriješenog branioca postaviće se drugi branilac. O razrješenju branioca obavijestiće se Advokatska komora (član 57. stav 4).

Imajući u vidu navedeno, Sud je ocijenio da propisivanje kao u članu 53. stav 4. Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske nije nesaglasno sa Ustavom Republike Srpske. Iz

navedenih ustavnih odredaba, po ocjeni Suda, proizlazi da se zakonom uređuju postupci pred sudovima, među kojima je i krivični postupak, kao i da zakonodavac, uređujući određeni sudski postupak ima ustavnu obavezu da obezbijedi ostvarivanje garantovanih prava i sloboda, kao i pravo na odbranu i slobodan izbor branioca iz člana 19. Ustava Republike Srpske. Shodno navedenom, Sud je ocijenio da je propisivanjem kao u osporenoj zakonskoj odredbi da se u propisanim slučajevima, ukoliko osumnjičeni, odnosno optuženi, sam ne uzme branioca ili branioca ne angažuju lica iz člana 47. stav 3. ovog zakona, osumnjičenom, odnosno optuženom, branilac postavlja od strane predsjednika nadležnog suda, zakonodavac normirao saglasno članu 19. Ustava Republike Srpske, jer se na navedeni način osumnjičenom, odnosno optuženom, upravo obezbjeđuje Ustavom zajamčeno pravo na odbranu. Takođe, Sud je ocijenio da je propisivanjem kao u osporenoj zakonskoj odredbi osumnjičenom, odnosno optuženom, omogućeno pravo na slobodan izbor branioca, jer tek u situaciji kada osumnjičeni, odnosno optuženi, sam ne izabere branioca, branioca postavlja predsjednik nadležnog suda, a sve kako bi se osumnjičenom, odnosno optuženom obezbijedilo zajamčeno pravo na odbranu. Imajući u vidu navedeno, kao i odredbu člana 57. st. 1. i 4. osporenog zakona, koja, između ostalog, propisuje da umjesto postavljenog branioca, osumnjičeni, odnosno optuženi, može sam uzeti drugog branioca, Sud je ocijenio da su neosnovani navodi davaoca inicijative o povredi Ustavom garantovanog prava na slobodan izbor branioca iz člana 19. Ustava Republike Srpske, kao i navodi o povredi načela ustavnosti iz člana 108. Ustava Republike Srpske.

Kako je u toku prethodnog postupka pravno stanje potpuno utvrđeno i prikupljeni podaci pružaju pouzdan osnov za odlučivanje, Sud je na osnovu člana 40. stav 5. Zakona o Ustavnom sudu Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 104/11 i 92/12) odlučio bez donošenja rješenja o pokretanju postupka.

Na osnovu izloženog Sud je odlučio kao u izreci ovog rješenja.

Ovo rješenje Ustavni sud je donio u sastavu: predsjednik Suda mr Džerard Selman i sudije: Milenko Arapović, Vojin Bojanić, Amor Bukić, Zlatko Kulenović, Irena Mojović, prof. dr Marko Rajčević i akademik prof. dr Snežana Savić.

Broj: U-25/21
30. marta 2022. godine

PREDSJEDNIK
USTAVNOG SUDA
Mr Džerard Selman, s.r.